GAZETA KRAKOWSKA

Prenumerata na zwyczaynym papierze złp. 12, na francuzkim złp. 15

N^ER 129.

Pojedynczy numer na zwyczaynym papierze gr. 10.

WTOREK DNIA 30 LISTOPADA 1830 ROKU.

OBSERWACYIE METEOROLOGICZNE.

Barometr dla lepszego porownania zredukowany na 0° Reaumira.

Dzień godzina		Barometr na 0° r.	Therm:	Higrometr	Wiatr	Stan Atmosf:	UWAGI.
29.	7	27 9, 166	— 2. 1	100	wschodni średni	pochmurno	
	12	„ 9. 612	— 0. 8	99	„ „	„ „	
	8	„ 9. 569	— 1. 2	100	„ słaby	„ „	
	9	„ 9, 520	— 1. 9	100	„ mocny	„ „	

WIADOMOSCI KRAJOWE.

Kraków 30 *Listopada*. — W dniu dzisieyszym Senat Rządzący, odbył pierwsze swe posiedzenie w nowo wyrestaurowaney i okazale przyozdobioney wielkiey sali gmachu S. Piotra. Młody Stachowicz użytym był do roboty malarskiey, którą gustownie wykonał.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Paryż 16, — Lizbona 2, — Antwerpia 15 listopada.

Francya. (*) Izba deputowanych Francyi dnia 13 uchwaliła wystawienie pomnika na pamiątkę dni 27. 28. 29 lipca. — Następnie P. Manguin żądał zdania sprawy względem obecnych stosunków Francyi z resztą Europy. W mowie swey z tego powodu powiedzianey, przechodzi cały bieg polityki europeyskiey od r. 1814 i zatrzymuje się nakoniec przy teraźnieyszych wypadkach. Niepotrzeba samochcąc, mówi daley, zaślepiać się, i czyny jawne chcieć pokonywać słowami. Czytając mowę od tronu króla angielskiego, z którey się pokazuje widoczne obstawanie przy zasadach polityki r. 1814; zważywszy tę oziębłość z jaką tam rewolucya nasza jest wspomniana i tak hoyne pochwały rządowi hollenderskiemu obok wyrzutów zwycięzkim Belgijom udzielone; — aż nadto wyraźnie widzieć można, że rewolucya nasza wcale się niepodobała gabinetowi angielskiemu. Pomniąc do tego na kongress odbywający się tey chwili w Londynie, dla wniyścia w sprawy niderlandzkie; trudno jest bydź spokoynym o naszą przyszłość polityczną. W mowie od tronu angielskiego, wyczytujemy nadto, jakoby Francya oświadczyć miała, wszystkich swych zobowiązań względnie Anglii, jak nayściśley dochować; do rzędu tych, należy także traktat z r. 1814, którym połączenie Hollan-

(*) *Wszystkie te wiadomości wyjęte są z gazet Berlińskich.*

dyi z Niderlandami zawarowane było. Jeżeli więc oświadczemy się za Belgijami przeciw Hollandyi, więc zgwałciemy traktaty; jeżeli zaś zechcemy oświadczyć się za spełnieniem dyplomatycznych ustaw, to będziemy musieli chwycić się strony domu Oranii przeciw Belgijom. — Belgije odmówią posłuszeństwa. Mamyż im wtedy wydać woynę? Cała Francya oburzyłaby się na to wspomnienie. Otoż smutny stan okoliczności w jakich się znaydujemy.„ — Daley zganiwszy rozmaite polityczne stosunki Francyi mianowicie z Hiszpaniją, zakończył temi słowy: "Dziś wszystko jest wielkie i ważne. Poruszenie panuje nietylko w samey Francyi, — panuje w całey Europie, która się chce otrząsnąć ze zwalisk średnich wieków, dąży do nowego życia, do nowey arki istnienia. Stojemy dziś na jednym z rzadkich rozdziałów historyi, gdzie stary świat zawala się, dla ustąpienia nowemu. — Francya pierwszą gra rolę w tych zdarzeniach; oby dzisieysi jey ministrowie potrafili kierować jey krokami, a zarobią na wdzięczność ludów.„ — Po nim mówił minister spraw zewnętrznych marszałek Maison, który zaspokajając troskliwość P. Manguin, to nayważnieysze między innemi powiedział: "Wszystko nas umacnia w zaufaniu, iż Europa naywiększe ze wszystkich dobrodzieystw, pokóy utrzymać potrafi; pokóy, który jest celem wszystkich życzeń, którego nawet żołnierz niewstydzi się wyżey cenić nad woynę.„ — Nakoniec zabrał głos znany publicysta P. Bignon, i rzekł: "Im bardziey zawikłane jest położenie nasze, tym konieczniejszą jest potrzebą, ze wszystkich stron je rozważyć. Będziemyż mieli woynę? i to zaraz? — Nie! — Lecz czy za trzy albo za sześć miesięcy, nienastąpi? to jest pytanie. — W mowie od tronu angielskiego, niewiele mnie rzeczy zatrważa. Niektóre formy jey, niemają żadney wagi. — Jeżeli oziębłe rewolucyi naszey wspomnienie widzieć się daje, przypisać to należy słusznym względom, jakie władzca W. Brytanii zachować musiał dla króla pozbawionego tronu, który przyszedł u niego szukać praw gościnności. — Jeżeli administracya króla niderlandzkiego w mowie tey nazywana jest światłą, — nic w tym nienyrzemy dziwnego, pomniąc, że ten monarcha jest sprzymierzeńcem Anglii. Oba więc te ustępy w mowie tyle razy wspomnioney, powinny bydź tylko uważane za akt grzeczności dworskiey, nie zaś za akt polityki gabinetowey. Jeżeli weźmiemy na uwagę, wspomnienie tamże sprawy Belgijów, i że powstanie ich nazwane jest rokoszem? nikt lepiey niewie od Anglii, że tylko tym sposobem linija hanowerska tron Wielkiey Brytanii posiadła. — Większą nam trudność przedstawia następujące wyrażenie w mowie króla angielskiego: "*Zamiarem Anglii jest, w porozumieniu ze sprzymierzeńcami swoimi, wymyślić środki przywrócenia porządku, któreby z pomyślnością i dobrym rządem Niderlandów, równie jak z bezpieczeństwem innych krajów, na przyszłość zgodzić się mogły.*„ — Niewidzę ja żadnych podobnych umów, któreby się bez zbroynego wdania do walki pomiędzy Belgijanów i króla niderlandzkiego, obeyść mogły. Jak tylko następuje odwoływanie się do umów, w tenczas już o wdaniu się przyjacielskiem z ludzkości wynikającém, daremnieby chcieć co mówić.„ — Tu wyłożywszy P. Bignon wiadomy szereg dziejów niderlandzkich od roku 1815 utrzymuje: "Że traktaty gwarantujące królowi niderlandzkiemu połączenie Belgijów i Hollandyi w jedno państwo, miały tylko na myśli obcą napaść; lecz odwoływać się do tychże, w przypadkach wewnętrzney sprawy pomiędzy głową pań-

stwa i mieszkańcami, jest gwałcącym nieprawym i jawnie fałszywym ich wykładem. Pod tym względem żadne wdanie się na zasadzie traktatów mieysca niema. Lecz nie to tylko jedno, zachodzi tu pytanie. Winienem tu jeszcze inne przytoczyć, które wywodzi swóy początek z namiętności i nierozsądku Belgijanów, roszczących sobie bezzasadne pretensye do xięztwa luxemburgskiego. Okoliczność tę, dla tey szczególnie przyczyny ogłaszam dziś z trybuny, aby dzienniki na zbyt rozgałęzionym oparte błędzie, nieutwierdziły Belgijanów w ich zaślepieniu, i nieośmieliły ich do kroków, któreby mogły oburzyć przeciw nim całą rzeszę niemiecką; bo chociaż xięztwo to, od dawnych lat część Belgijów składało; to jego polityczne istnienie, zupełnie w innym za warowano sposobie. Jest one wynagrodzeniem domowi xiążąt Nassau za odstąpione Prussom hrabstwa Dillenberg, Siegen i Dietz; a zatem xięxtwo to Luxembursgskie stanowi wyłączną dzierżawę, do państw związkowych niemieckich należącą;— miasto Luxemburg ogłoszone jest twierdzą związku niemieckiego; i to właściwie jest pytanie z którem się prawnie do traktatów odwołać można. Niesłuszność przeto, na Belgijanów tu spada; jeśli przy tém obstawać będą, kto wie, czyli cały związek niemiecki nieupomni się o swe prawa? Kto wie, czy Prusy, jako państwo sąsiedzkie, niezostaną upoważnione do spełnienia wyroków związku?— Wymieniłem przeto bez względnie, wszystkie okoliczności, któreby mogły doprowadzić do woyny. Przyjemną dla mnie będzie rzeczą, wymienić teraz te, przez które pokóy utrzymany zostanie. Na czele ich uważam wpływ postępującéy coraz naprzód uwagi ludów na polityke gabinetów. Do tego przybywa krytyczny stan skarbu wszystkich państw, niewyłączając nawet Anglii, która zasiłków pieniężnych, już teraz niejest w stanie innym państwom udzielać, jakie od 1795 roku do 1815 wypłacała.— Od wieków jest axiomatem Anglii, że do szczętu zgubioną będzie, jeżeli granice Francyi aż do Belgiów się posuną. Ztąd powstawały nieprzeliczone woyny, i niezliczone traktaty. Nadaremnie zniszczyła je wszystkie rewolucya; dopóki bowiem Napoleon znaydował się na czele Francyi, wiecznym było zamiarem Anglii wydrzeć mu Belgije.—Podeyrzenie to poruszyło wszystkie koalicye.— W roku 1815 dosięźono szczytu nadziei. Anglia sprawia połączenie Hollandyi z Belgijami. Kontrybucye ściągnięte z Francyi przeznaczone zostają na wzniesienie szeregu straszliwych twierdz, przeciw granicom teyże Francyi, za niedostępne uważanych. Naczelny wódz przymierza, kieruje robotami fortyfikacyinemi, w których naywyższy stopień systematu uważa. Nagle powstaje rozdwojenie pomiędzy królem holenderskim i jego poddanemi. Oddzielenie Belgijów od Hollandyi samo z siebie wynika. Twierdze, które w straży hollendrów pozostać miały, znaydują się w mocy Belgijanów, i ta wielka budowa wieków, którą krwi strumieniami i długiem narodowym 20 tysięcy milionów opłacono, od razu zniweczona zostaje. — Podobne przedsięwzięcie dwa razy się nieda wykonać. — Tak nierostropnego zamiaru Anglia więcey się niedopuści.„ Zechceż kto temu dać wiarę, aż-by w pośród ciągłych rozruchów w Irlandyi, niechęci panujących w sameyże Anglii, mocarstwo to, obciążone niezmiernym długiem, miało zechcieć na nowo powiększyć o 20 tysięcy milionów dług swéy narodowy, dla wzniesienia nowey sztucznej zapory, widząc dawną w przeciągu kilku dni zniweczoną? — Anglia tego wcale nie potrzebuje. — Belgije mogą sobie stanowić oddzielne państwo, rządzić się podług upodobania, a Francya równie będzie

szanować ich granice, jak szanuje posiadłości Bawaryi, Sardynii i innych mocarstw, które się z nią stykają.„ — Tu zastanawiał się mowca, jak wielką przewagę otrzymała Francya w Europie, przez swóy nowy system rządu; i jak dalece inne mocarstwa przez wplątanie się w woynę, wystawiłyby na niepewność istnienie swoje. Liczne w tey mowie ustępy z wielkiemi oklaskami słuchane były, mianowicie następujący: "Naylepszą rękoymią pokoju, jaką dziś Francya mieć może, jest jedność jey, w samey sobie. Jedność ta odbiera wszystkim innym mocarstwom pozór, do obeyścia się z nami, w nieprzyjacielskim sposobie. — "Mnie się zdaje, rzekł w reście, że powinienem do wszystkich Francuzów temi odezwać się słowy: Utrzymuycie ten święty, gorejący płomień miłości waszey oyczyzny; lecz zachowuycie siły wasze, przeciw wszelkiey obcey napaści. Teraz połączcie się u stopni tronu konstytucyinego króla! Pod nim, zaręczam wam, wolność wasza nigdy upaśdź nie może; pod nim jesteście pewni, iż prawdziwey używanie wolności, większej niż kiedykolwiek,— większej niż pod jakiem bądź rządem monarchicznym, większey nawet niż w rzeczypospolitey znaleść ją można było. Wolność ta, stanowi waszą potęgę, cała Europa wie otém.— Przedstawiłem wam tedy panowie moi wszelkie okoliczności, mogące sprowadzić woynę; uczyniłem wam rozbiór tych wszystkich, które nam pokóy zapewniają. Nie myśle wdawać się w proroctwa; wiadomo ile razy takowe zawodnemi bydź mogą. Z tém wszystkiém jeżeli by mi przyszło stanowczo mniemanie moje wyrzec; jeślibym miał na wzór sądu przysięgłych *Tak* albo *Nie* powiedzieć; na ten czas, nie przywłaszczając sobie niemylności, z własnego zawołałbym przekonania: *Nie! nie będziemy mieli woyny!*„ — Mowa ta głębokie uczyniła wrażenie. Zaledwie Bignon ostatnich słów dokończył, całe zgromadzenie powstało, i mnóstwo członków cisnęło się do niego, dla oświadczenia mu swey radości i ukontentowania.

Portugalia. W całém królestwie czynione są wielkie przygotowania do koronacyi D. Miguela, która nastąpić ma w skutek uznania go królem przez Angliją, Francyą, i inne dwory północne.

Belgije. Nadeszła depesza telegraficzna od prefekta departamentu północy do Paryża, o którey już poprzednio wspomnieliśmy, donosząca o przyjęciu linii demarkacyiney pomiędzy Belgijami i Holendyą; zawiera nadto wiadomość, że znany republikanin Potter usunął się od wszelkiego wpływu do rządów, i że zawieszenie broni pomiędzy obu krajami, już ze strony Belgijów przyjęte. — Zdaje się, że ustąpienie hollendrów z twierdzy Antwerpii, w bardzo krótkim czasie nastąpi, albowiem zapewniają podług ostatnich doniesień z tego miasta, że król hollenderski, stósownie do życzeń posłów mocarstw zagranicznych znayduiących się w Londynie, wydał już stosowne rozkazy jenarałowi Chassé.

D O N I E S I E N I E.

Wydział Dochodów Publicznych i Skarbu &.

Gdy ogłoszona na dzień 15 b. m. licytacya wydzierżawienia prawa wyszynku trunków w dwoch karczmach, do erbpachtu folwarku Rakowice należących, do skutku niedoszła; przeto z mocy rozporządzenia Senatu Rządzącego dnia 19 t. m. i r. Nro 6796 nowy termin do odbycia teyże w biorze wydziału dochodów publicznych na dzień 6 grudnia r. b. godzinę 10 z rana naznacza się. Za pretium do licytacyi wzięta będzie kwota rocznego czynszu złp. 500, a że dzierżawa ta trwać tylko ma do dnia ostatniego maja r. 1831; przeto w tym stosunku, jako też w miarę miesięcy i dni trwać mającey dzierżawy, nakoniec w miarę podnieść się mającey przez licytacyą kwoty, dzierżawca czyns skarbowi opłaci. Chęć licytowania mający złożą na vadium przy licytacyi złp. 50. Inne warunki udzielone bydź mogą w biórze wydziału za zgłoszeniem się pretendentów.

W Krakowie d. 27 listopada 1830 r.

Gredzicki.
Gadomski S. W.